

lenne a gyűjtemény élén, az ugyancsak ott látható tizenegy ajtós és ugyanannyi művészi relieffel díszített pálos öltözőszekrényvel. Alkotója Szent Pál életének eseményeit ábrázolja, ismert művész és egyéni stílusa alapján alkalmas lenne néhány, közgyűjteményben látható, ismeretlennek tartott faragvány azonosításához. (Történetét ismerteti Molnár Ernő *A nagyjenői túskevár pálos kolostor című művében.*)

Mind ezek a gazdag gyűjtemény legjelentősebbnek vélt darabjai. Bizonyára sokakat érdekel, honnan e töméntelen érték. Javarészt lomtárakból, templomok, egyházi épületek karbantartása, modernizálása nyomán, megóvás végett kerültek ki ezen ékes alkotások, természetes elhasználódás, rongálódás után eredeti helyükről. Lévéen szentelmények, megsemmisítésüktől szerencsére eltekintettek, csak padlásra, pincébe juttatta őket a szakértelem hiánya, majd belepte a darabokat az idő és a feledés pora. Anyagukat kikezdte a szű és a moly, átjárta a nedvesség és kezelés hiányában megkezdődött a további pusztulásuk. Így talált rá a megmentésükre még alkalmas tizenkettedik órában Klempa Sándor egykori premontrei tanár, majd püspök, az egyházmegye apostoli kormányzója. A leletmentés azóta is folyik párhuzamo-

san az egyes darabok konzerválásával, restaurálásával. A gyűjtemény ugyan 1963-ban létesült a püspöki palota épületében, de már 1935-ben az Egyházmegye határozatok és egytények (Veszprém, 1935. 76.2.) intézkedtek arról, hogy a ki-selejtezett műtárgyakat az elkallódástól meg kell óvni. Ezzel a megye példamutatóan előljárt.

A gyűjtemény elhelyezése korántsem végleges, hiszen neves művészettörtén-szünk, Brestyánszky Ilona által rendkívül precízen készített fényképes, leírással katalógus több mint kétezer tételt tartalmaz. Ma ennek még csak egy részét lehetett technikai okokból bemutatni. A gyűjtemény nagy része védettséget is élvez. Az esztergomi Keresztény Múzeum példaadó mintájára ennek a nagy értékű muzeális anyagnak az elhelyezése, stílusoknak egybetartozó darabjait egymás mellett bemutató kiállítása, mint a jövő feladata, sürgős lenne. Egyaránt érdeke az államnak és az egyháznak, hogy ez a meglevő nemzeti érték méltó környezetben kerüljön bemutatásra, így válna közkincsé a ma még kevesek által ismert gyűjtemény. Veszprém megye idegenforgalma pedig egy rangos létesítményt tudna a külföldről érkező, művészetkedvelő turisták elé tárni.

S. GY.

Tájékoztató

Betegellátó könyv (Szent István Társulat). Az Országos Liturgikus Tanács összeállításában megjelent könyvecskét a mindennapos gyakorlat igénye hívta életre. A nagy alakú szertartáskönyv mellett ugyanis szükség volt áttekinthetőbb, könnyebben forgatható kiadásra is. Ennek megjelenése után természetesen a régi, bővebb változat változatlanul érvényben maradt. Rendkívül szép kiállítású könyv.

Hajdók János: Zsoltárkönyv (A szerző kiadása). Az utóbbi években örvendetesen megnövekedett a zsoltárok iránt való érdeklődés, ennek bizonyossága Hajdók János fordítása is. Kísérlete érdekes és hasznos: hű marad a zsoltárok mondanivalójához, de az archaikus nyelvet — noha szívesen él régi fordulatokkal, kedvvel elevenít fel elfeledett szavakat, kifejezéseket — modernnel helyettesíti. Ez a fordító megoldás természetesen erősen vitatható, Hajdók János műve azonban épp újító kísérletei révén válhat egyszerű kedvcsinálónak a zsoltárok olvasásához.

Bárdosi Németh János: Nyugtalan madarak (Magvető, 1978). A Pécsen élő költő új kötete talán hosszú pályájának csúcspontját jelenti. Ebben is hív marad régi ideáljához: a klasszikusan tiszta, leszűrt formavilághoz, mondanivalójának áttekinthető megfogalmazásához, de talán még egyetlen kötetében sem sikerült ilyen evidenciával kifejeznie, költészeté lényegiténie a legnemesebb emberi eszményeket. A helytállás és tisztesség kötete ez, és a sorok mögött minduntalan megérezni a hívő lélek alázatát, s az örök életben való bizonyosság sugárzását. A vers barátainak ajánljuk.

Sáfrán Györgyi: Kosztolányi Dezső hagyatéka (A Magyar Tudományos Akadémia Kézirattárának Katalógusai sorozat, 1978). Érdekes, a kutatók számára nélkülözhetetlen sorozat egyik legizgalmasabb darabját tartja kezében az olvasó. Sáfrán Györgyi ugyanis csatolta a Kosztolányi-hagyatéka leírásához Kosztolányi Dezsőné és Hittel Dénes gyűjteményének az íróra vonatkozó bibliográfiáját is. Szeretnénk hangsúlyozni, hogy a nálunk még sajnálatosan háttérbe szoruló forrásgyű-

tésnek mily nagy jelentősége van a nemzeti múlt megismerése szempontjából. E forrásgyűjtő munka egyik fontos eleme a bibliográfia, melynek szép példáját nyújtja az Akadémia sorozatában Sáfrán Györgyi műve.

Karinthy Ferenc: Dialógus (Magvető, 1978). Karinthy Ferenc, akár válaszol, akár kérdez, mindig izgalmas, szellemes és szórakoztató. Közben pedig nagyon fontos dolgokat mond el mai életünkről és erkölcsainkről. A kötet a kiadó „Tények és tanúk” sorozatában jelent meg.

SZERKESZTŐSÉGÜNKHÖZ BEKÜLDÖTT, KÜLFÖLDÖN MEGJELENT MAGYAR NYELVŰ KIADVÁNYOK:

Az **Üzenet** összevont, június-augusztusi száma. A szabadkai folyóirat, mely felmérhetően sokat tett és tesz Kosztolányi és Csáth Géza kultuszának ápolásáért, ezúttal a jugoszláviai magyar irodalom jelentős írói évforgató köré csoportosította anyagát. Nyolcvanéves Lőrinc Péter, hatvan lesz Zákány Antal, ötven Ács Károly, Dér Zoltán, Fehér Ferenc, Kopeczky László és Sáfrány Imre. Öket köszöntik a kis bevezető tanulmányok, majd a jubilánsok írásaiból olvashatunk egy-egy jellemző részletet. Műveik kivétel nélkül arról győzik meg az olvasót, hogy valamenynyünknek van még hozzátennivalójuk az egyetemes magyar irodalomhoz.

Sári Gál Imre: Clevelandi Magyar Múzeum. (Amerikai Magyar Írók kiadása Toronto, 1978). Páratlanul érdekes könyv. Már a műfaját is nehéz pontosan meghatározni: Sári Gál Imre ugyanis verses-fényképes riportkönyvet ír a clevelandi magyarságról. R riportjai, „portréi” a régi Új Idők stílusát idézik, ám ugyanakkor szorongatóak és kietlenek, hiszen szinte kivétel nélkül arról szólnak, hogyan morzsolódik fel az itteni magyarság, melynek első generációi még szívósan őrizték nemzeti jellemzőiket, az utóbb érkezettek azonban már sokkal inkább a minél problémátlanabb megélhetés lehetőségeit kutatják. Clevelandban nem is oly rég magyar utcák voltak. Ezeket azonban lebontják, s lakosaik szerteszóródnak, lassan felmorzsolja őket az amerikai nagyváros. Sokszor megható és fájdalmas, ahogy őrzik anyanyelvüket, és megkísérlik konzerválni létük hajdani kereteit, sokszor pedig mulatságos az az anakronizmus, ahogy ezt teszik. A jelek szerint itt, Clevelandban is kihál az első generáció, s akik utánuk következnek, nemzedékről nemzedékre amerikanizálódnak. A szerző nem kérdez és nem javasol orvosságot ez ellen. Am minden olvasójában felvetődik a kérdés: vajon meddig szól még az „ötágú” hangszer mindegyik sipja?

Sári Gál Imre könyve, jóllehet jócskán akad benne sajtóhiba és nyelvi botlás, az emigrációs magyarság keserű, fájdalmasan belenyugvó jajdulása, mely sokáig visszhangzik olvasója szívében.

*

A **GONDOLAT KIADÓNÁL** jelent meg **Tárnóc Márton Erdélyi művelődése Bethlen Gábor és a két Rákóczi György korában** című könyve, mely Erdély művelődéstörténetének mintegy ötven évét fogja át s megkísérel röviden elemezni, a kor képét rögzitő gazdag irodalmi és történeti értékek felhasználásával, korabeli írásos dokumentumok alapján. — A Magyar História sorozat újabb kötete Gergely András—Szász Zoltán **Kiegyezés után** című monográfiája. Tudományos felkészültséggel értékeli a kiegyezés hazai és nemzetközi hatását, valamint a magyar polgári fejlődés kibontakozását, az egyes társadalmi osztályok állapotát és törekvéseit és a Millennium időszakát. Bepillantást nyújt — megvonva a „boldog békeidők” mérlegét — a XX. század elejének ígéretes társadalmi mozgásába.

A neves magyar esztéta, **Nemeskürty István**, a XVI—XVII. század magyar irodalmának avatott ismerője, **Balassi Bálintról** írt monográfiát, mely a Nagy Magyar Írók sorozatban jelent meg. A szerző Balassi regényes élete mögé felvázolja a kort, a reneszánsz Magyarországot, nyomon követi a költő művészi fejlődésének és tudatosan művelt lírájának állomásait, s kimutatja azokat a főként olasz hatásokat, amelyek Balassi költészetében tükröződnek. — **Henri Maspero** francia sinológusnak immár klaszszikus könyve, az először 1927-ben napvilágot látott **Az ókori Kína**. Ha bizonyos szempontból túl is haladta az idő, az ősi kínai világról adott általános képe ma is alapvető, azzá teszi szinte egyedülálló jártassága a régi kínai társadalom szövevényében, mitológiájában, az ókori irodalom és filozófia tanításában. Különösen érdekes Konfuciusz, Mao-ce, a metafizikusok iskolájának, valamint a taoista iskolának (Jang-ce és a legisták) bemutatása. — **Pierre Barbéris** irodalomtörténész munkája, a **Balzac — egy realista mitológia** Lukács György nézeteinek befolyása alatt íródott. Balzacot, életét és munkásságát úgy vizsgálja, mint történetileg és társadalmilag meghatározott sorsot és teljesítményt (Nagy Géza), s talán ezért tűnnek megállapításai néha érőteltet értékítéleteknek. Könyve azonban így is gazdagító s Balzac-olvasmányainkban vezető kalauz.